

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Instituut Heilige Familie - Secundair te Sint-Niklaas

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	38265
	Instelling	Instituut Heilige Familie - Secundair
directeur		F. VAN MOSSEVELDE
adres		Hofstraat 15 - 9100 SINT-NIKLAAS
telefoon		03-776.68.38
fax		03-766.69.71
e-mail		info@hfamilie.com
website/URL		http://www.hfamilie.com
	Bestuur van de instelling	970772 - Instituut Heilige Familie te SINT-NIKLAAS
adres		Hofstraat 15 - 9100 SINT-NIKLAAS
	Scholengemeenschap	112664 - SGKSO Sint-Nicolaas te SINT-NIKLAAS
adres		Plezantstraat 135 - 9100 SINT-NIKLAAS
	CLB	115022 - Vrij CLB Waas en Dender te SINT-NIKLAAS
adres		Ankerstraat 63 - 9100 SINT-NIKLAAS
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	11, 12, 13, 14 januari 2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	14/01/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	27/01/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Luc Mondelaers
	Teamleden	Roger Van den Borre Vinciane Vanderheyde
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	6
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
4.1 Frans in de basisvorming	7
4.2 Pool Moderne talen	8
4.3 Project algemene vakken	10
4.4 Boekhouden, logistiek, secretariaat, wetgeving, seminars, stage en de geïntegreerde proef in de derde graad BSO Kantoor	11
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	13
5.1 Personeelsbeheer	13
5.2 Professionalisering	13
5.3 Materieel beleid	13
5.4 Welzijn	13
5.5 Curriculum	13
5.6 Begeleiding	13
5.7 Evaluatie	14
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	15
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	17
7.1 Wat doet de school goed?	17
7.2 Wat kan de school verbeteren?	17
7.3 Wat moet de school verbeteren?	17
8. ADVIES	18
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	18

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Behalve een eerste graad en een aantal ASO-studierichtingen biedt het Instituut Heilige Familie ook de BSO-studierichting Kantoor aan. In de eerste graad en in het ASO verschilt de leerlingenpopulatie niet significant met die van vergelijkbare scholen in Vlaamse centrumsteden. Enkel in het BSO zijn er meer leerlingen van allochtone herkomst dan gemiddeld.

De school slaagt erin de meeste leerlingen succesvol te laten doorstromen. In vergelijking met de Vlaamse referentiecijfers reikt de school procentueel meer A- en minder B-attesten uit. Het aantal C-attesten is gering. Er zijn weinig zittenblijvers. Het aantal leerlingen met schoolse achterstand is beperkt. Meer dan gemiddeld stromen de afgestudeerden uit alle studierichtingen door naar het hoger onderwijs. Het studiesucces ligt na het eerste jaar hoger onderwijs voor nagenoeg alle studierichtingen hoger dan het Vlaamse gemiddelde.

De leerplanrealisatie voldoet voor de doorgelichte vakken en studierichtingen. Het niveau waarop kennis, inzicht en vaardigheden worden aangebracht, volstaat meestal. Toch worden in sommige vakken en studierichtingen hiaten in de leerplanrealisatie vastgesteld. De oorzaak ligt veelal bij een gebrek aan voldoende leerplanstudie, het leggen van eigen accenten en/of het zich slaafs laten leiden door het leerboek.

In de meeste vakken wordt de leerplanrealisatie goed ondersteund door de beschikbare materiële uitrusting en leermiddelen. Zij dragen bij tot een interactief leerproces.

In overeenstemming met haar pedagogisch project besteedt de school veel aandacht aan leerbegeleiding. Voor leerlingen met speciale noden worden passende maatregelen uitgewerkt. Voor de remediërende leerbegeleiding steunt de school vooral op studiecoaches en inhaalleraren. De resultaten van de remediëring worden nog maar sporadisch in het leerlingvolgsysteem opgenomen. Met het oog op de preventieve leerbegeleiding zijn voor de leerlingen van de eerste en de tweede graad leerwijzers ontwikkeld. Die worden aangebracht en ingeoeft tijdens vrijwillig aangeboden lessen huiswerkbegeleiding (eerstejaars), tijdens thematische lessen (ASO) of tijdens projectdagen (BSO). De doeltreffendheid van de verschillende begeleidingsinitiatieven is door de school nog niet onderzocht. Ook ontbreekt het nog aan een denk- en werkgroep 'leren leren', waardoor kansen gemist worden om van elkaar te leren en zich verder te ontwikkelen.

Er zijn op school duidelijke afspraken voor de leerlingenevaluatie, die o.a. via het schoolreglement en het lerarenvademecum aan alle betrokkenen goed gecommuniceerd worden. De school kent de vakgroepen een grote verantwoordelijkheid toe bij de kwaliteitsvolle invulling van de evaluatie als belangrijke indicator van de leerplanrealisatie. De vaststellingen vanuit de vakken tonen echter aan dat binnen sommige vakgroepen nog onvoldoende gelijkgericht geëvalueerd wordt. Bovendien is de opvolging door de schoolleiding nog niet optimaal. In de meeste doorgelichte vakken is de evaluatie grotendeels valide en representatief voor de leerplandoelstellingen. Waar dit niet het geval is, ligt de oorzaak veelal bij het niet behandelen van bepaalde leerplandoelstellingen in de les. Daardoor kunnen zij achteraf ook niet bevraagd worden.

De dagelijkse schoolpraktijk krijgt gestalte vanuit een duidelijke visie, die geconcretiseerd is in het pedagogisch project en gedragen wordt door het schoolteam. Personeelsleden worden ertoe aangezet deel te nemen aan een van de vele werkgroepen en/of raden en geven de school zodoende mee vorm. De school kent een participatieve besluitvormingscultuur. Beslissingen worden pas genomen als er een voldoende breed draagvlak voor is. De zorg voor de kwaliteit komt tot uiting in de systematische verzameling van gegevens m.b.t. de leerlingeninstroom, de doorstroming en de resultaten

van afgestudeerde leerlingen, verder ook in de bevragingen van ouders, leerlingen en leraren en ten slotte nog in de functionerings- en evaluatiegesprekken met de personeelsleden. De leerplanrealisatie wordt door de schoolleiding momenteel nog onvoldoende beleidsmatig bewaakt en opgevolgd. Globaal kan echter gesteld worden dat de school over een sterk beleidsvoerend vermogen beschikt.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie vakken/structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus

VAKKEN BASISVORMING
Frans
Project algemene vakken

KEUZE / SPECIFIEK GEDEELTE
Graad 3 ASO Economie-moderne talen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen
Graad 3 ASO Moderne talen-wiskunde
Graad 3 BSO Kantoor

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs
Begeleiding
Leerbegeleiding
Evaluatie
Evaluatiepraktijk

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- Aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving.
- Veel deeltijds werkende teamleden.
- Relatief veel allochtone leerlingen in het BSO.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde vakken/structuuronderdelen volgende vaststellingen op:

4.1 Frans in de basisvorming

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen voor de basisvorming worden voor het vak Frans voldoende gerealiseerd *in de eerste, tweede en derde graad* van het ASO.
- *In de drie graden* voldoet de uitrusting. De intensiteit van het gebruik van ICT is leraarafhankelijk.
- *In de eerste graad* is het studiepeil van de leerlingen voldoende tot hoog. Het onderwijs is sterk vaardigheidsgericht. Grammatica en woordenschat worden aangebracht en geoefend in betekenisvolle communicatieve contexten. De luistervaardigheidstraining wordt doorgaans ondersteund door het consequente gebruik van het Frans tijdens de lessen. De Franstalige cultuur wordt in de klas gebracht via het leerboek, liedjes, video/dvd-documenten/internet en in beperkte mate via de decoratie van de lokalen. De realisatie van de leerplandoelen wordt ondersteund door het grote aantal lesuren die de school investeert in het onderwijs van het Frans.
- De evaluatie is representatief voor de leerplandoelen en kwaliteitsvol. De leraren van de eerste graad plannen het onderwijzen en evalueren van leerplandoelen grondig en voorzien in een transparante scoring op basis van duidelijke criteria. De toetsen en taken worden formatief aangewend ter ondersteuning van het leerproces.
- Leerlingen worden goed begeleid. De duidelijke afspraken en leerstofoverzichten alsook de grote aandacht voor differentiatie, studietips en leerstrategieën (stappenplannen), autonomisering van leerlingen (contractwerk en hoekenwerk) en metacognitie ondersteunen het leerproces.
- Er is een sterke ontwikkelingsdynamiek in de eerste graad. De nieuwe leerplannen, van kracht sinds september 2010, werden vorig schooljaar reeds geïmplementeerd. Leraren hebben een goede kennis van de beleidsruimte en een sterk didactisch inzicht.
- *In de tweede graad* zijn de resultaten van de leerlingen doorgaans behoorlijk. Op basis van een steekproef (schooljaar 2009-2010) werd vastgesteld dat het studiepeil van leerlingen in de studierichting Economie iets zwakker is.
- Kennis van grammatica en lexicon wordt verder uitgediept. Leerlingen bereiken een goed niveau voor de receptieve vaardigheden. De evaluatie van luister- en leesvaardigheid vertoont echter niet voldoende variatie in tekstsoorten: argumentatieve en prescriptieve teksten komen weinig aan bod.
- De leerplanrealisatie voor spreek- en gespreksvaardigheid vertoont veel hiaten. Dit is te wijten aan een onvoldoende leerplanstudie die in de hand werkt dat de spreekvaardigheids- en gesprekstraining eenzijdig is. De eindtermen 18, 19, 20, 21, 24 worden onvoldoende gericht onderwezen en geëvalueerd. In het eerste jaar van de tweede graad oefent en evalueert men frequent het spreken. In het tweede jaar van de tweede graad evalueert men tijdens het schooljaar echter veeleer weinig de spreek- en gespreksvaardigheid.
- Leerlingen oefenen de schrijfvaardigheid voldoende in het eerste jaar van de tweede graad maar niet in het tweede jaar van de tweede graad. Het is positief dat de uitgevoerde taken aanleiding geven tot feedback en tot het schrijven van een tweede versie.

- De culturele component van het leerplan wordt gerealiseerd door het werken aan de kennis van land en volk via het leerboek, door uitstappen waarvoor leerlingen interessante verwerkingsopdrachten maken en door het werken met liedjes en films.
- *In de derde graad* bereiken de leerlingen een goed niveau voor de receptieve vaardigheden. Ze genieten een intensieve leesvaardigheidstraining, doordat ze huislectuur opgegeven krijgen. De evaluatie van de leesvaardigheid is echter niet altijd valide omdat inhouden van vooraf gelezen teksten al te vaak reproductief worden bevraagd. De luistervaardigheid krijgt de nodige aandacht. Het consequente gebruik van de doeltaal in de lessen ondersteunt de leerplanrealisatie. Tekstsoorten worden nog niet genoeg gevarieerd voor de receptieve vaardigheden. Zo komen prescriptieve en argumentatieve teksten alsook, bij luistervaardigheid, artistiek-literaire teksten te weinig aan bod.
- De leerplanrealisatie van de productieve vaardigheden vertoont te veel hiaten en voldoet niet. De spreek- en gespreksvaardigheid wordt wel frequent geoefend maar niet leerplangericht geëvalueerd. De eindtermen 19, 21 en 24 komen te weinig aan bod. Voor de schrijfvaardigheid is het aantal oefeningen tijdens het schooljaar te beperkt. De eindtermen 32, 33, 34 worden niet of te beperkt geoefend (Leerplan 2004/033). In het algemeen wordt in de derde graad gereflecteerd over de eigenheid van de spreek- en schrijftaal en schenkt men enige aandacht aan genreconventies. Deze dienen echter nog niet altijd als criteria voor taakspecifieke schrijf- op spreekopdrachten, zodat leerlingen minder gericht kunnen werken en er minder zinvol kan gemedieerd worden. Specifieke leerstrategieën voor het verwerven van taalvaardigheid komen vooral aan bod bij de receptieve vaardigheden en minder bij de productieve vaardigheden.
- De culturele component komt voldoende aan bod. Leraren spelen in op de actualiteit. Leerlingen komen (beperkt) in aanraking met beeldmateriaal (via internet, film). De vakgroep levert inspanningen om de leerlingen te motiveren door een taalanimatedag te organiseren.
- In de derde graad zijn de meeste lessen interactief. Ze verlopen nog vaak via een onderwijsleergesprek. Het zelfstandig werken en leren blijft beperkt.
- *In de tweede en de derde graad* wordt de vakgroepwerking beperkt aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. Het overleg is vooral bedoeld als een informatie-uitwisseling maar de afspraken hebben een erg vrijblijvend karakter. De meeste leraren volgen nascholingen.

4.2 Pool Moderne talen

Voldoet

Vaststellingen

Engels

- De eindtermen en leerplandoelstellingen² voor de basisvorming en het specifiek gedeelte worden in het vak Engels in voldoende mate gerealiseerd. Het onderwijs Engels wordt algemeen communicatief opgevat en vaardigheidsgericht ingevuld. Grammatica en lexicon worden overwegend in authentieke contexten aangeboden. Leraargebonden wordt het functionaliteitsprincipe niet systematisch gevolgd. Er is voldoende differentiatie tussen de studierichtingen met en zonder component moderne talen, ondanks een samenzetting a rato van twee lestijden per week.
- De vakgroep Engels is vertrouwd met het concept van de specifieke eindtermen, inclusief de eindtermen in verband met onderzoekscompetentie. Ze heeft zich geprofessionaliseerd en coördineert haar werking rondom de realisatie van de

² Er wordt verwezen naar het leerplan Engels derde graad ASO - studierichtingen met component moderne talen (D/2006/0279/041).

specifieke leerplandoelstellingen. Er worden afspraken gemaakt over de methodische aanpak en over de globale kadering en invulling. Er is vanuit Engels een vak- en taaloverstijgende formele planning van de realisatie van alle specifieke leerplandoelstellingen. Vakgroepgebonden wordt echter met verschillende snelheden gewerkt, zodat de realisatiegraad sterk uiteenlopend is.

- Vanuit de basisvorming Engels wordt voldoende bijgedragen tot de receptieve en productieve taalbeheersing van de leerlingen. Daarnaast komen leerinhouden in verband met taal en communicatie, taal en cultuur en taal als systeem aan bod. Een variatie van tekstsoorten wordt aangeboden, echter met weinig aandacht voor wetenschappelijke teksten (cf. SET 1). Naar aanleiding van taaltaken worden hogere verwerkings- en beheersingsniveaus nagestreefd. De specifieke leerplandoelstellingen met betrekking tot onderzoekscompetentie worden in het vak Engels voldoende gerealiseerd.
- De leerlingen worden sterk gecoacht om een onderzoeksopdracht gefaseerd te leren uitvoeren. Ter ondersteuning van de leerlingen worden formats, opgave- en evaluatiebladen aangereikt en gehanteerd. De leerlingen houden een logboek bij. Ze worden goed voorbereid op mondelinge en schriftelijke opdrachten en ze zijn op de hoogte van de evaluatiecriteria. De OVUR-procedure³ wordt toegepast. Er is voldoende materiële ondersteuning in het algemeen en ICT-ondersteuning in het bijzonder. De beschikbare middelen worden ook systematisch en gericht ingezet.
- De evaluatie is algemeen valide. Leraargebonden zijn er sporen van de grammatica-vertaalmethode. De examens bevatten nog formatieve vraagstelling die niet peilt naar de hogere beheersingsniveaus. Er is leraargebonden hergebruik van vragen in verband met spelling en grammatica. Met betrekking tot onderzoekscompetentie is er proces- en productevaluatie. Ter bevordering van zelfsturing en verzelfstandiging worden leerlingen ertoe aangezet aan zelfevaluatie en wederzijdse evaluatie te doen, onder meer bij groepsopdrachten en presentaties. De leerlingenresultaten voldoen.

Frans

- Voor het vak Frans worden de leerplandoelstellingen voor de basisvorming m.b.t. lezen en luistervaardigheid en spreek- en gespreksvaardigheid voldoende bereikt. De realisatie van de doelen van de basisvorming voor schrijfvaardigheid en van de specifieke eindtermen voldoet echter niet. Dit tekort is te wijten aan een gebrek aan leerplanstudie en een juiste interpretatie van het verwerkingsniveau van sommige leerplandoelen⁴ (specifieke eindtermen). De vakgroep is zich niet voldoende bewust van de realisatieverplichting m.b.t. de leerplandoelen. De onvoldoende realisatie voor Frans werd gedelibereerd op grond van de volgende elementen: (1) het sterke beleidsvoerend vermogen van de school, (2) de goede resultaten van de leerlingen uit de studierichtingen met moderne talen in het hoger onderwijs en (3) de hefboomfunctie die de werking van de vakgroep Engels kan betekenen voor een positieve evolutie binnen Frans.
- De resultaten van de leerlingen zijn behoorlijk. Deze resultaten zijn echter niet valide, omdat de evaluatie niet voldoende representatief is voor de leerplandoelen en analoge hiaten vertoont als het aangeboden curriculum.
- Leerlingen krijgen een intensieve leesvaardigheidstraining doordat ze huislectuur opgegeven krijgen. Ook de luistervaardigheid krijgt de nodige aandacht. Het consequente gebruik van de doeltaal in de lessen ondersteunt de leerplanrealisatie. De tekstsoorten worden echter niet altijd voldoende gevarieerd. De zelfstandig verwerkte teksten geven verder al te vaak aanleiding tot een toetsing gericht op reproductie van inhouden.

³ OVUR: oriënteren - voorbereiden – uitvoeren - reflecteren

⁴ De basis van het onderzoek van de leerplanrealisatie en de verwijzingen naar de eindtermen en specifieke eindtermen is het leerplan Frans derde graad moderne talen met nummer D/2006/0279/005.

- Het talige niveau van de producties van de leerlingen voor spreekvaardigheid en schrijfvaardigheid voldoet. De vakgroep organiseert het onderwijzen en evalueren van de productieve vaardigheden echter nog niet genoeg vanuit de taakspecifieke opdrachten in de leerplannen. Zo komen de meeste eindtermen van de basisvorming voor spreek- en gespreksvaardigheid aan bod in de lessen maar worden er verscheidene niet geëvalueerd (ET 19, ET 21, ET 24). Voor schrijfvaardigheid behandelt de vakgroep onvoldoende het schrijven van een samenvatting (ET 32), het schrijven van een formele of informele brief of e-mail (ET 34) en het schrijven van een verslag (ET 33). De schrijfvaardigheidstraining blijft bovendien gering omdat de leerlingen een beperkt aantal taken moeten maken. Het is anderzijds positief dat leraren aandacht schenken aan de genreconventies voor argumentatieve teksten en aan het schrijven van verschillende versies op basis van feedback.
- Het specifiek gedeelte wordt vooral opgevat als een verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming. Het aspect 'verdieping van reflectie op communicatie, taal en cultuur' (Leerplan 2006/0279/005, p. 11) komt nauwelijks aan bod. Behalve voor SET 8 werkt men namelijk globaal nog onvoldoende vanuit theoretische referentiekaders en bereikt men dus het verwerkingsniveau niet dat de leerplannen voorschrijven. De leerlingen krijgen een beperkt aantal uitdagende opdrachten waarbij ze informatie opzoeken, verwerken en mondeling presenteren. Hierbij wordt een aanzet gegeven tot het realiseren van de onderzoekscompetentie (SET 16, 17, 18).
- De organisatie van de evaluatie sluit globaal aan bij de afspraken op schoolniveau. De gelijkgerichtheid in de aanpak is beperkt. De scoringsmethodiek is niet altijd transparant omdat ze niet is gebaseerd op vooraf vastgelegde en afgesproken criteria.
- Er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer. Leraren begeleiden de leerlingen goed. De aanpak is veelal leraargericht.
- Er is een goed uitgerust vaklokaal voor Frans. Er zijn didactische tijdschriften voorhanden voor leraren en de school beschikt over een leesbibliotheekje. De vakgroep maakt weinig gebruik van de mogelijkheden van ICT voor dataprojectie en het inoefenen van functionele kennis of voor remediëring. Leerlingen werken soms wel met powerpoint-presentaties en gebruiken het internet regelmatig bij verwerkingsopdrachten rond leesvaardigheid en spreekvaardigheid. Lokalen zijn doorgaans beperkt aangekleed met didactisch ondersteunend materiaal.
- De vakgroepwerking wordt te weinig aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. De inzet van de leraren is doorgaans groot. Maar men komt niet altijd tot de grond van de zaak omdat men nog te weinig vanuit vernieuwde onderwijskundige inzichten nadenkt over het didactisch handelen. Het is een opdracht voor de vakgroep Frans om zich verder te professionaliseren en de leerplanrealisatie en evaluatie te optimaliseren.

4.3 Project algemene vakken

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen en eindtermen worden in voldoende mate gerealiseerd. Het beheersingsniveau van de leerlingen met betrekking tot alle doelstellingendomeinen voldoet. Voor de realisatie van het domein functionele taalvaardigheid wordt in compenserende en remediërende maatregelen voorzien ter attentie van leerlingen die om een of andere reden taalachterstand hebben opgelopen.
- De vakgroep streeft naar een sluitende realisatie van de graaddoelstellingen. Zij gaat uit van een gelijkgerichte visie, hanteert een gezamenlijke planning en werkt met zin voor kwaliteitszorg. Aan de hand van bijsturingen van het onderwijs- en leerproces worden mogelijke hiaten weggewerkt. Sommige buitenschoolse activiteiten sluiten gericht aan bij het curriculum en bieden een meerwaarde (bv. in verband met de

realisatie van eindtermen 10 en 24). Er is horizontale samenwerking met Nederlands en zakelijke communicatie en verticale samenhang met het vak maatschappelijke vorming in de derde graad. Het vak PAV wordt op beleidsniveau voldoende ondersteund. De lesgroepen zijn numeriek beheersbaar en er wordt voldaan aan de minimale materiële leerplanvereisten.

- Het leerproces wordt sterk ondersteund. Leerinhouden worden overwegend thematisch gekaderd en worden ingekleurd naar de specificiteit van de studierichting. De actualiteit wordt gevolgd. Er is veel aandacht voor structuren en strategieën als ondersteunende elementen in het leerproces. Ten aanzien van ex-OKAN-leerlingen en andere leerlingen met leerachterstanden wordt gedifferentieerd opgetreden. Een waaier van activerende en creatieve werkvormen wordt toegepast.
- Er is een systeem van gespreide evaluatie. De toetsing is overwegend valide en representatief. Sommige vragen zijn weinig uitdagend en peilen naar kennis op zich, wat haaks staat op het functionaliteitsprincipe. Sommige puntentotalen in de grotere toetsen zijn weinig transparant. Er is een aparte attitudebeoordeling en -rapportering met de focus zowel op leerhouding als op leefhouding. Het gaat om algemene attitudes. De vakgebonden attitudinale leerplandoelstellingen en eindtermen worden veeleer impliciet nagestreefd en beoordeeld. De leerlingenresultaten voldoen.

4.4 Boekhouden, logistiek, secretariaat, wetgeving, seminars, stage en de geïntegreerde proef in de derde graad BSO Kantoor

Voldoet

Vaststellingen

- De studieresultaten variëren van behoorlijk tot goed. De meeste leerlingen slagen voor de verschillende kantoorvakken. Leerlingen met een tekort behalen meestal voor meerdere vakken een tekort.
- De leerplandoelstellingen worden voor de kantoorvakken in voldoende mate gerealiseerd. Toch wordt niet altijd leerplanmatig gewerkt. Vaak laat men zich meer door het leerboek leiden dan door het leerplan. De leerboeken die men voor boekhouden in het tweede jaar gebruikt, zijn afgestemd op de leerplannen voor het TSO. Dit heeft tot gevolg dat men sommige onderwerpen diepgaander behandelt dan het leerplan oplegt. Bovendien reikt men hierdoor het thema voorraadadministratie onterecht aan in het vak boekhouden, waar dit volgens het leerplan in het vak logistiek moet gebeuren. Ook in het vak logistiek zijn de leerplandoelstellingen nog te weinig richtinggevend voor het lesverloop. Dit verklaart waarom niet alle leerplandoelstellingen gerealiseerd zijn. Een verzachtende omstandigheid is wel dat dit vak voor de betrokken leraren vorig jaar nieuw was en zij zichzelf de vakinhoud nog moesten eigen maken. Bovendien was er een tijdelijke vervanging van een half jaar. Ook in het vak secretariaat worden niet alle leerplandoelstellingen gerealiseerd. Eens te meer ligt een onvoldoende aandacht voor de eisen van het leerplan aan de basis hiervan. Voor het vak wetgeving zijn de leerplandoelstellingen grosso modo bereikt. Wel zijn door tijdsgebrek enkele leerplandoelstellingen op het einde van het jaar niet meer aan bod gekomen.
- Voor de seminars biedt het leerplan heel wat keuzemogelijkheden. In het eerste jaar heeft men gekozen voor een kantoorsimulatie enerzijds en voor het inoefenen van kantoortechnieken anderzijds. Bij kantoortechnieken zijn vooral telefoongesprekken, communicatie- en presentatietechnieken aan de orde. In het tweede jaar heeft de school ervoor geopteerd om slechts één lestijd aan de seminars te besteden. Dit uur wordt aangewend voor de bespreking van de stage en de geïntegreerde proef maar vooral ook voor het inoefenen van de mondelinge presentatie van de geïntegreerde proef. Opvallend in het eerste en het tweede jaar is het groot aantal lesuren dat uitgetrokken wordt voor presentaties, een item waar het leerplan niet meteen gewag van maakt. Overigens zijn de presentaties in het eerste jaar niet gekoppeld aan het

opleidingsprofiel. De leerlingen brengen een onderwerp naar eigen keuze, vaak uit de eigen hobby sfeer, naar voren. Dit is niet wat de seminaries beogen. Die zijn op de eerste plaats bedoeld om een integratie van de specifieke vaardigheden voor de beroepsopleidingsprofielen van boekhoudkundig bediende, secretariaatsmedewerker en magazijnier te bewerkstelligen.

- Conform de aanbevelingen van het leerplan hanteert men voor de meeste vakken een systeem van gespreide evaluatie. Enkel voor de theoretisch gerichte vakken boekhouden en wetgeving worden examens afgenomen. Omdat een groot aantal leerlingen na het volgen van een specialisatiejaar verder studeert in het hoger onderwijs, wil men hen via de examens voorbereiden op het verwerken van grote taakgehelen. Voor wetgeving zet de technische aard van de leerinhouden in het tweede jaar echter aan tot een kennisgerichte bevraging. Deze evaluatiewijze strookt niet met de aanbeveling in het leerplan om de leerlingen geen begrippen en termijnen uit het hoofd te laten leren. Voor de vakken waarvoor examens georganiseerd worden, weegt het dagelijks werk voldoende zwaar door: toetsen en taken bepalen de helft van het eindresultaat. Ook voor de vakken waarvoor geen examens afgenomen worden, worden in voldoende mate taken, toetsen en/of andere opdrachten opgegeven. Meestal zijn die voldoende toepassingsgericht en representatief voor de leerplandoelstellingen. Soms is de band met de leerplandoelstellingen echter zoek. Ook zijn er leraarafhankelijk nog grote verschillen in de wijze van evalueren. Het valt bijvoorbeeld op dat voor hetzelfde vak het accent bij de ene leraar op toetsen en bij de andere op taken ligt. Hoewel de leerplannen van de verschillende vakken vakattitudes en vaardigheden vermelden, worden deze niet systematisch geëvalueerd. Wel wordt enkele keren per jaar een aantal algemene attitudes geëvalueerd.
- De organisatie van de stages verloopt in het tweede leerjaar van de derde graad niet steeds conform de regelgeving. In de stageovereenkomst ontbreekt een aantal verplichte vermeldingen. Ook beantwoordt het stagereglement niet helemaal aan het stagereglement dat voor alle scholen en structuuronderdelen bindend is. Verder bevinden een aantal documenten zich in het individueel stagedossier terwijl die eigenlijk in het algemeen stagedossier thuishoren en omgekeerd. In een aantal gevallen wordt de stageactiviteitenlijst pas tijdens het eerste stagebezoek met de stagegever besproken, hoewel dit vooraf dient te gebeuren. Ondanks deze gebreken verloopt de stage voldoende kwaliteitsvol. Halfweg het jaar wisselen de leerlingen van stageplaats. Zo kunnen zij op de tweede stageplaats activiteiten uitvoeren die op de eerste stageplaats niet mogelijk waren. Het stageschrift bevat een overzicht van de uitgevoerde taken per stagedag. Persoonlijke ervaringen en/of commentaren worden in de voorgelegde stageschriften echter niet aangetroffen. De leerlingen worden voldoende frequent geëvalueerd. Zowel taakgerichte als persoonsgerichte houdingen worden bij de beoordeling betrokken.
- Bij de geïntegreerde proef is slechts een beperkt aantal vakken betrokken: secretariaat (dactylografie en toegepaste informatica), de seminaries en zakelijke communicatie Nederlands. Tot in het schooljaar 2008-2009 waren ook nog de vakken boekhouden, logistiek, wetgeving, Frans en Engels hierbij betrokken. Omdat de opdrachten vanuit deze vakken niet meteen kaderden binnen het project dat men de leerlingen wilde laten uitvoeren, maken deze vakken sinds vorig jaar niet langer deel uit van de proef. Met het beperkt aantal vakken dat overblijft, komt de algemene doelstelling van de proef om op een synthetische en realiteitsgebonden wijze de praktische en technische bekwaamheid van de gevolgde opleiding te toetsen, wel ernstig in de verdrukking. De eisen die ten aanzien van het eindproduct – een ervaringsgericht stagerapport over het eerste stagegedeelte – gesteld worden, zijn bovendien weinig uitdagend.
- Aan de minimale materiële vereisten is voldaan. In de vaklokalen beschikken de leraren minimaal over een computer, een beamer en een overheadprojector. Vakken, waarvoor het leerplan de aanwending van software oplegt, worden in computerlokalen ingeroosterd. Positief is ook dat men bij de modules over de postbehandeling (secretariaat) en het telefoongebruik (seminaries) gebruikmaakt van authentiek materiaal.

- In de les heerst een aangenaam leer- en leefklimaat. De leraren slagen erin de leerlingen taakgericht te laten werken en geven blijk van een sterke leerlingenbetrokkenheid. Zij tonen engagement ten aanzien van hun onderwijstaak. Dit uit zich o.a. in een ruime bereidheid bij de meesten om nascholing te volgen en in het organiseren van vakgerelateerde extramurosactiviteiten.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- In haar pedagogisch project verklaart de school ondersteuning te willen bieden aan wie het wat moeilijker heeft en uitdagingen te willen aanreiken aan wie sterker is. Vanuit die visie verbaast het niet dat de school als een van de prioritaire doelstellingen van het GOK-beleid in de eerste graad gekozen heeft voor het maximaliseren van de leerwinst bij elke leerling.
- De coördinatie van de remediërende leerbegeleiding berust bij de leerlingenbegeleider. Voor elke graad is een studiecoach aangesteld. Verscheidene leraren hebben een inhaaluur in hun opdracht. De graadcoördinatoren van de eerste en de tweede graad sturen de preventieve leerbegeleiding aan. Een overkoepelende denk- en werkgroep 'leren leren' is er echter niet. Daardoor worden kansen gemist om van elkaar te leren en zich verder te professionaliseren.
- Bij de leerlingen van het eerste jaar worden voor taalvaardigheid aanvangstoetsen afgenomen. Leerlingen die hiervoor zwak scoren, worden voor remediëring naar de GOK-leesclub verwezen.
- Leerlingen met geattesteerde leerstoornissen genieten van compenserende en/of dispenserende maatregelen. Voor deze leerlingen worden individuele handelingsplannen opgesteld. Voor GON-leerlingen is er aangepaste begeleiding.
- Aan preventieve leerbegeleiding wordt vooral in de eerste en in de tweede graad aandacht besteed. Dit gebeurt aan de hand van zelf ontwikkelde leerwijzers. Zo zijn er aparte leerwijzers voor elk jaar van de eerste graad, voor het eerste jaar van de tweede graad ASO en voor beide jaren van de tweede graad BSO. De kwaliteit van

deze leerwijzers is soms sterk verschillend. Naast een algemeen gedeelte bevatten ze meestal ook een aantal vakspecifieke leertips. Bij de toelichting en concretisering van de inhoud vervult de klastitularis doorgaans een sleutelrol. Voor de eerstejaars gebeurt dit tijdens de lessen huiswerkbegeleiding, die gedurende de eerste drie weken van september georganiseerd worden. Voor de leerlingen van het eerste jaar van de tweede graad ASO reikt de klastitularis gespreid over het schooljaar een aantal thema's aan. De leerwijzer voor de leerlingen van de tweede graad BSO onderscheidt zich van de andere door zijn activerend karakter. Bij de aanvang van het schooljaar wordt voor de betrokken BSO-leerlingen een project 'leren leren' opgezet, dat ook nadien nog verder uitgediept wordt. Aan dit project participeren verscheidene leraren.

- Toetsen en examens worden vaak klassikaal verbeterd. In een aantal gevallen nemen vakleraren op vraag van de begeleidende klassenraad de examens nog eens individueel met sommige leerlingen door. De remediërende leerbegeleiding komt echter vooral tot uiting in het aanbieden van inhaallessen en studiecoaching. Indien leerlingen op advies van de begeleidende klassenraad naar inhaalleren of studiecoaches verwezen worden, wordt hiervan melding gemaakt in het elektronisch leerlingvolgsysteem. Spontaan aangeboden remediëring wordt echter niet geregistreerd. Veeleer sporadisch wordt het resultaat van de remediëringsinitiatieven in het leerlingvolgsysteem opgenomen.
- De doeltreffendheid van de leerbegeleiding wordt door de school nog onvoldoende in kaart gebracht. Zo vindt voor de eerstejaarsleerlingen die naar de GOK-leesclub verwezen worden, achteraf geen nieuwe meting van hun taalvaardigheid plaats die de leerwinst aantoonst. Ondanks de suggestie in het vorige doorlichtingsverslag wordt ook het rendement van de inhaallessen nog niet geëvalueerd. Voor het systeem van studiecoaching is dat ook nog niet het geval.
- Jaarlijks wordt er bijgestuurd op grond van de opgedane ervaringen. Zo heeft men de preventieve leerbegeleiding in het eerste jaar van de tweede graad ASO dit jaar opnieuw toevertrouwd aan de klastitularissen, nadat men hiervoor gedurende de voorbije jaren een beroep had gedaan op de vaktitularissen.

5.7 Evaluatie

5.7.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- Op schoolniveau is een doordachte visie op evaluatie uitgewerkt die het belang van een kwaliteitsvolle evaluatie onderstreept, d.w.z. een evaluatie die in de eerste plaats nagaat in welke mate de leerplandoelstellingen bij de leerlingen worden bereikt. De visie op evaluatie is 'bottom-up' tot stand gekomen en wordt schoolbreed gedragen.
- De visieontwikkeling is een dynamisch en transparant proces, wat impliceert dat organisatorische en inhoudelijke aspecten van de evaluatie van schooljaar tot schooljaar voor de verscheidene structuuronderdelen worden herbekeken en geactualiseerd. Alle afspraken worden opgenomen in documenten zoals het schoolreglement en het vademecum en worden goed gecommuniceerd aan alle participanten.
- De vakgroepen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitsvolle invulling van de evaluatie als belangrijke indicator van de leerplanrealisatie. Op beleidsniveau wordt daarnaar gepeild in de context van de functioneringsgesprekken. De opvolging door de schoolleiding is echter nog niet optimaal, zodat bijstellingen die de kwaliteit van de evaluatie kunnen verhogen niet systematisch gebeuren.

- De geïntegreerde proef voor het tweede leerjaar van de derde graad BSO staat nog niet op punt, in die zin dat hij nog niet volledig representatief is ten aanzien van het geheel van de specifieke vorming.
- In het BSO wordt een systeem van gespreide evaluatie toegepast. De evaluatie is overwegend valide en representatief. Ze bevat nog reproductieve en zuiver controlerende vraagstelling, wat niet beantwoordt aan de leerplanvisie. Attituden worden apart geëvalueerd en er zijn ook afzonderlijke attituderapporten. In de tweede graad wordt gefocust op aspecten van leef- en leerhouding, in de derde graad op kwaliteitszorg, omgang met anderen, persoonlijke uitstraling en verantwoordelijkheidsbesef i.v.m. opdrachten. Het gaat om algemene attituden. De vakgebonden attitudinale doelstellingen worden niet opgenomen.
- Wat de evaluatie van de specifieke eindtermen en leerplandoelstellingen in het ASO betreft, zijn er vakgroepafhankelijk verschillende snelheden. De opvolging door de schoolleiding is nog niet optimaal.
- De school voert een goed oriënterings- en attesteringsbeleid. Het aantal C-attesten is beperkt. De B- en C-attesteringen worden naar behoren gemotiveerd. Met betrekking tot de uitgestelde beslissingen en bijkomende proeven wordt algemeen naar de letter en de geest van de regelgeving gehandeld.

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

Vaststellingen

- De leiding berust bij de directeur en de adjunct-directeur, die samen een hecht team vormen. Directie, coördinatoren en leerlingenbegeleider vormen samen de schoolwerkplanraad. Deze raad, die maandelijks vergadert, heeft tot doel het pedagogisch project in het dagelijks schoolleven te concretiseren. Dit gebeurt o.a. door het bepalen van beleidsprioriteiten op kortere en langere termijn. Personeelsleden worden ertoe aangezet deel te nemen aan een van de vele werkgroepen die de school rijk is. Dit alles resulteert in een 'gedeeld leiderschap'.
- De visie van de school wordt beschreven in het recentelijk geactualiseerd pedagogisch project. De klemtoon ligt op de aandacht voor elke leerling afzonderlijk, het bieden van een veilige houvast en het bevorderen van de groei naar zelfstandigheid in een warme, familiale sfeer. De visie wordt gedragen door het schoolteam. Sommige beleidsprioriteiten worden via specifieke visieteksten geconcretiseerd. Zo zijn er visieteksten voor het GOK-beleid, het talenbeleid, de veiligheid en de gezondheid.
- Voorafgaand aan elke beslissing vindt er steeds een uitgebreide consultatie plaats. Beslissingen worden pas genomen, indien er een voldoende breed draagvlak voor is. Door deze bottom-up benadering krijgt de besluitvorming een participatief karakter. Zo worden de vakgroepen jaarlijks geconsulteerd over de opdrachtenverdeling, de leermiddelen en de nascholingsbehoeften. Desiderata worden besproken met de betrokken personeelsleden. Het belangrijkste adviesorgaan is de pedagogische raad. Die bestaat uit de verkozen leden van het onderwijzend en ondersteunend personeel en vergadert maandelijks. In de school zijn ook een goed functionerende leerlingenraad en ouderraad actief. In de schoolraad zijn de leerlingen, de ouders en het personeel vertegenwoordigd.
- De school verzamelt gegevens over de evolutie van de leerlingenaantallen, de doorstroming binnen de school, de resultaten van de afgestudeerden in het hoger onderwijs en de tewerkstelling van afgestudeerden uit het BSO. Deze gegevens worden geanalyseerd en geëvalueerd met het oog op eventuele bijstellingen.
- Bij de ouders van leerlingen in de eerste graad werd tijdens de voorgaande schooljaren gepeild naar hun tevredenheid over de school. Bij de aanvang van dit schooljaar werden de leraren bevraagd over de verdeling van hun opdrachten. Door een externe

partner werd vijf jaar geleden bij de leerlingen een onderzoek gedaan naar hun welbevinden. De schoolleiding overweegt om op korte termijn opnieuw een tevredenheidsonderzoek bij de leerlingen uit te voeren.

- Nagenoeg alle personeelsleden zijn tijdens de voorgaande jaren geëvalueerd. Bij het onderwijzend personeel ging aan de evaluatiegesprekken een lesbezoek door de directeur vooraf. De afgesproken werkpunten worden bij de volgende functioneringsgesprekken opnieuw opgenomen.
- De leerplanrealisatie wordt momenteel nog onvoldoende beleidsmatig bewaakt en opgevolgd. De huidige vakdoorlichting toont nochtans aan dat opvolging noodzakelijk is.
- De vaststellingen wijzen op een sterk beleidsvoerend vermogen. De school beschikt over voldoende mogelijkheden om haar sterke punten te borgen en de bijsturing van haar zwakkere punten ter harte te nemen.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het attesteringsbeleid (de doorstroming van de leerlingen) en de resultaten in het hoger onderwijs.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De materiële ondersteuning van de leerprocessen.
- Het leer- en leefklimaat.
- De brede vorming.

Wat betreft het algemeen beleid

- De participatieve besluitvormingsstructuur.
- De betrokkenheid van het personeel.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie in de derde graad voor het vak Frans.
- Het gestructureerd overleg met het oog op de leerplanrealisatie in de pool Moderne talen en in de studierichting Kantoor.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De registratie en opvolging van de effecten van de leerbegeleiding.
- De opvolging van de effecten van de evaluatie.
- De beleidsmatige opvolging van de leerplanrealisatie.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor de volledige instelling.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Luc Mondelaers

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Frank Van Mossevelde